

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fundamentos dos deportes colectivos I

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Código	P02G050V01303			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Fraga, Fernando Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Profesorado	Fernández Fraga, Fernando Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Correo-e	fffraga@uvigo.es jorgeviano@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DEL BALONCESTO Y EL BALONMANO FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS Y DIDÁCTICOS DEL BALONCESTO Y EL BALONMANO ESTRUCTURA FORMAL Y FUNCIONAL DEL BALONCESTO Y EL BALONMANO EL PROCESO DE INICIACIÓN DEPORTIVA AL BALONCESTO Y AL BALONMANO			

Competencias de titulación

Código	
A1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
A2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
A3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
A4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas
A6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional
B14	Utilización da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte
B18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
COÑECEMENTO E COMPRENSIÓN DOS FUNDAMENTOS DO BALONCESTO E O BALONMÁN.	B10	
APLICACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN (TICs) AO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B12	
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSOAL E TRABALLO EN EQUIPO	B25	
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	B26	
HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	B13	
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	B24	
CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR OS PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOS DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E CONTEXTUAIS DAS PERSOAS.	A1	B15
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HÁBITOS PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	A2	B16
CAPACIDADE PARA APLICAR OS PRINCIPIOS FISIOLÓXICOS, BIOMECÁNICOS, COMPORTAMENTAIS, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	A3	B18
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR OS RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	A4	B20
CAPACIDADE PARA SELECCIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO AXEITADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN	A6	B23
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA AO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B14	

Contidos

Tema		
FUNDAMENTOS DO BALONCESTO	1 - ORIGE E EVOLUCIÓN DO XOGO DO BALONCESTO E DOS SEUS DEPORTES ADAPTADOS: APROXIMACIÓN CONCEPTUAL. 2 - O REGULAMENTO: ESTRUCTURA FORMAL. 3 - SIMBOLOXÍA E TERMINOLoxÍA. 4 - O BALONCESTO NO SISTEMA EDUCATIVO. 5 - ETAPAS DE INICIACIÓN Aos DEPORTES COLECTIVOS E DIDÁCTICA DO BALONCESTO. 6 - ACCIÓNS DO XOGADOR CON BALÓN. 7 - ACCIÓNS DO XOGADOR SEN BALÓN CUN COMPAÑEIRO QUE O POSÚE. 8 - ACCIÓNS DO XOGADOR SEN BALÓN. 9 - ACCIÓNS COLECTIVAS DO EQUIPO CON BALÓN. 10 - ACCIÓNS COLECTIVAS DO EQUIPO SEN BALÓN.	
FUNDAMENTOS DO BALONMÁN	1 - ORIGE E EVOLUCIÓN DO BALONMÁN 2 - ANALISE ESTRUCTURAL DO BALONMÁN: Estructura formal e funcional 3 - FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS DO BALONMÁN 4 - FUNDAMENTOS TÁCTICO-ESTRATÉXICOS BÁSICOS DO BALONMÁN 5 - METODOLOXIA DIDÁCTICA DO BALONMÁN: Fases do proceso de ensino-aprendizaxe 6 - BALONMÁN ADAPTADO PARA A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	4	6
Estudo de casos/análises de situacións	2	12	14
Prácticas de laboratorio	30	30	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	10	11
Sesión maxistral	20	20	40
Probas de tipo test	2	24	26
Probas de resposta curta	2	24	26
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Saídas de estudo/prácticas de campo	BALONMÁN: Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/as federados/as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co obxectivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo. Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera)
Estudo de casos/análises de situacións	BALONMÁN: Para a adquisición de competencias do profesorado no deseño de progresións, metodoloxías didácticas acordes á situación ou caso proporanse diferentes casos prácticos que requirirán a toma de decisión dos elementos didácticos máis adecuados ao mesmo.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).
Resolución de problemas e/ou exercicios	BALONMÁN: Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia: por exemplo, 1. o deseño e representación gráfica de situacións de xogo en función duns obxectivos e contidos didácticos previamente expostos. 2. o deseño dunha sesión práctica de 45 minutos cuns obxectivos e contidos didácticos do balonmán concretos. O alumnado deberá asignar contidos e tarefas didácticas para cada unha das partes da sesión. Poderase solicitar ao alumnado que represente nas prácticas de laboratorio a sesión como medio de desenvolvemento das competencias didácticas específicas do baloncesto e/ou balonmán que se pretenden desenvolver na materia. Sería recomendable, por non dicir obrigatoria, polo menos unha tutoría no horario do profesorado, para a revisión da devandita sesión previamente á entrega e impartición definitiva.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	En ""resolución de problemas"" (deseño de sesións) é obrigatoria a asistencia, polo menos, á clase presencial correspondente onde se explica o problema e/ou exercicio, así mesmo é moi recomendable a asistencia a tutoría para a revisión previo á suposta impartición. Nos ""traballos tutelados"", xa que é opcional, é obrigatoria a tutoría para acordar o tema e os criterios en función dos que se fará o traballo. Así como o resto de tutorías para o seu seguimento.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	En ""resolución de problemas"" (deseño de sesións) é obrigatoria a asistencia, polo menos, á clase presencial correspondente onde se explica o problema e/ou exercicio, así mesmo é moi recomendable a asistencia a tutoría para a revisión previo á suposta impartición. Nos ""traballos tutelados"", xa que é opcional, é obrigatoria a tutoría para acordar o tema e os criterios en función dos que se fará o traballo. Así como o resto de tutorías para o seu seguimento.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Saídas de estudo/prácticas de campo	BALONMÁN: Asistencia e aproveitamento mediante a entrega das fichas e traballos vinculados ás mesmas. 0.25%	0.25

Prácticas de laboratorio	BALONCESTO: A asistencia ás prácticas é obrigatoria. Permítese un 10% de faltas. Os lesionados/as deben recoller a sesión e entregala. Valor da nota en baloncesto = 10%. BALONMÁN: A asistencia ás prácticas é obrigatoria debendo cumprirse un mínimo do 80%. É dicir, debe obterse un mínimo de 8 sobre 10 na asistencia. Ten un valor na materia de FDC I de 4,75% Este é un requisito imprescindible para poder ser evaluado na parte de "traballo ou resolución de problemas/exercicios .

En caso de ausencia a algunha práctica que desexa xustificarse, debe presentarse a documentación pertinente nun prazo máximo de 15 días logo de dita ausencia. Non se admitirán xustificantes logo deste período salvo baixa permanente xustificada. Si a asistencia final non chega ao 80% mínimo, ou a nota de traballos/resolución de exercicios, que dependen de devandita asistencia ás prácticas de laboratorio estea en valores insuficientes, constituirán probas a valorar polo profesorado pero en ningún caso supoñerá que se considere a práctica como realizada.	14.75
Probas de tipo test	BALONCESTO: Selección dunha resposta correcta única entre 4 opcións. Os erros restan el 50% da puntuación de cada pregunta. 12,5% BALONMÁN: As probas de tipo test son de selección de resposta correcta única entre 4 opcións. Cada 3 preguntas mal resta unha ben. 5% Esta parte forma parte do exame teórico, que consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou longa: para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos tanto en tipo test como curta (15%). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou mail a todo o alumnado.	17,5
Probas de resposta curta	BALONCESTO = 8%: deseño, descrición e representación gráfica de accións de xogo e/ou tarefas didácticas. BALONMÁN = 5%: deseño, descrición e representación gráfica de accións de xogo e/ou tarefas didácticas en función de obxectivos ou contidos didácticos concretos. Tamén se poderá solicitar a análise crítica e modificación/adaptación de secuencias de vídeo de xogo real ou simulado en función dos devanditos fundamentos didáctico xerais e específicos do deporte (do balonmán). Esta parte forma parte do exame teórico, que consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou longa: para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos tanto en tipo test como curta (15%). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou mail a todo o alumnado.	13

BALONMÁN (25%): Este apartado en *balonmnao rexerase polo que se desenvolve a continuación:

Proba de obrigado cumprimento

Requisitos imprescindibles para a súa elaboración e avaliación:

1. Asistencia mínima do 80% ás prácticas de laboratorio
2. Entrega dun traballo/exercicio por cada práctica de laboratorio realizada a condición de que se cumpra o requisito *nº1 (80% asistencia ás prácticas de laboratorio).
3. Para superar a materia debe superarse esta parte cun 50% dos puntos totais deste apartado (1/2 ou 10/20)

Poderase solicitar dous tipos de actividades formativas:

1. Deseño de sesións prácticas completas de 45 minutos en función dunhas competencias, obxectivos e contidos didácticos, e modelo de *iniciación do balonmán.
2. Modificación, adaptación ou substitución de certas tarefas didácticas experimentadas nas prácticas de laboratorio en función duns obxectivos/contidos didácticos e do modelo de iniciación seguido na materia para comprobar a adquisición de competencias didácticas relacionadas co deporte do balonmán.

Estas últimas tarefas constituirían o que se *podría chamar "memoria de prácticas" pero con tarefas de reflexión, resolución engadidas sobre as prácticas.

Contéplase a posibilidade de que devanditos traballos/exercicios expóñanse en pequeno grupo (4-5 persoas) en parte do tempo das prácticas de laboratorio (que en todo caso non superará o 25% das mesmas). Devandito deseño e exposición, en caso de levarse a cabo, farase en pequeno grupo de 4-5 persoas responsables.

Unha parte da nota obterase realizando unha actividade de procura de información bibliográfica no catálogo e bases de datos específicas da biblioteca, seguindo uns criterios de relevancia, para a *fundamentación teórica dos exercicios ou problemas.

Os Servizos da Biblioteca do Campus de Pontevedra, en convenio co Título de Grao en CC da Actividade Física e do Deporte, para o desenvolvemento das Competencias *Informacionais, colaboran activamente no desenvolvemento didáctico desta actividade desde o seu deseño, implantación, intervención e avaliación.

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Esta proba forma parte do exame teórico da materia, conxuntamente co tipo test e curtas. Para a comprobación da adquisición das competencias de aplicación teórico-práctica da materia utilizarase esta proba. Valor dun 10% da parte teórica.	10
--	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

BALONMÁN: será obrigatorio superar e cumprir os requisitos mínimos de cada unha das partes estipuladas anteriormente e que resumen a continuación:

1. Prácticas de laboratorio (4,75%) e saídas de estudo/prácticas de campo (0,25%): requisito chegar aos 8 de 10 puntos = 80% de asistencia das prácticas e saídas. (5% en total). Requisito básico indispensable a superar para poder presentarse ao seguinte apartado.
2. Traballos, deseño de sesións e "memoria" de prácticas (que inclúe resolución de exercicios ou supostos sobre ditas prácticas): requisito aprobar cun 5 sobre 10 puntos (25% nota). Para ser avaliado no devandito apartado debe superarse o apartado 1.
3. Exame teórico: consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou longa: para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos tanto en tipo test como curta (20%). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou *mail a todo o alumnado.

NOTA FINAL NA MATERIA DE FUNDAMENTOS DOS DEPORTES COLECTIVOS *I

Para realizar o cálculo da nota final é requisito que a nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto e balonmán) sexa como como mínimo dun 4 sobre 10.

Se a nota final dun dos bloques (deporte) non chega ao 4 sobre 10, a materia estará suspensa, independentemente de que no outro bloque ou deporte aprobase ou teña moi boa nota.

As notas das partes ou bloques aprobados poderanse gardar para convocatorias posteriores en función do que describa o apartado "Segunda convocatoria (e/ou seguintes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (E/Ou SEGUINTE)

En 2ª convocatoria ou edición os criterios de avaliación serán os mesmos que na primeira coa excepción de alcanzar o 80% de asistencia a clase (aspecto imposible de suplir ou recuperar se non se cumpriu coa presencialidade).

Só se gardarán as notas das diferentes partes aprobadas da materia para a 2ª edición ou convocatoria do curso académico 2013-14. Unha vez superado devandito período o alumnado deberá volver cursar e superar ditas partes seguindo os criterios de avaliación da guía docente aprobada para o/o curso/*s seguinte/s.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICAS:

1. GRAÇA, A. Y OLIVEIRA, J. (1997). La enseñanza de los juegos deportivos. Barcelona: Paidotribo.
2. WISSEL, H. (1996). Baloncesto aprender y progresar. Paidotribo, Barcelona.
3. MARIOT, J (1995). Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas. Lleida: Agonos
4. ESPAR, X. (2001). Balonmano. Barcelona : Martínez Roca

COMPLEMENTARIAS:

- BAYER, C. (1986). La enseñanza de los juegos deportivos colectivos. Hispano Europea. Barcelona.
- BLAZQUEZ, D. (1995). La iniciación deportiva y deporte escolar. INDE, Barcelona.
- HERNÁNDEZ MORENO, J y OTROS (2000) La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica. INDE. Barcelona.
- Gª EIROA, J. (2000). Deportes de equipo. INDE, Barcelona.
- LASIERRA G. Y LAVEGA P (1993). 1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo. Paidotribo, Barcelona.
- SAMPEDRO J (1999) Fundamentos de la táctica deportiva. Gymnos, Madrid.
- WWW.jes-soft.com/playbook/

COMPLEMENTARIA (BALONCESTO):

- BOSC, G. (1.996). Baloncesto iniciación y perfeccionamiento. Hispano Europea, Barcelona.
- KRAUSE V., MEYER D. and MEYER J. (1999). BasketballSkills & Drills. Human kinetics. USA. (2 CDs).
- TOUS, J. (1999). Reglamento de baloncesto comentado. Paidotribo, Barcelona.
- VARY, P (1995). 1000 ejercicios y juegos en baloncesto. Hispano Europea, Barcelona.
- BOSC, G. Y POULAIN T. (1996). Baloncesto, de la escuela... a las asociaciones deportivas. Agonos. Lérida.
- DERIO J. A. (1990). Metodología de baloncesto. Paidotribo, Barcelona.
- JUNOY, J (1996). La actividad física y deportiva extraescolar en los centros educativos. Baloncesto. MEC, Madrid.
- PEYRÓ, R. (1990). Manual para escuelas de baloncesto. Gymnos, Madrid.
- TAVARES F., JANEIRA M.A., GRAÇA A., PINTO D. Y BRANDAO E. (2001). Tendencias actuais da investigación em basquetebol. Universidade de Oporto.

COMPLEMENTARIA (BALONMANO):

- Antón, J. (2001). Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar. Madrid: Gymnos.
- Antón, J. (1990). Balonmano: Fundamentos y etapas de aprendizaje. Madrid: Gymnos.

- Antón, J. (1994). Balonmano: Metodología y alto rendimiento. Barcelona : Paidotribo.
- Antón, J. (2002). Balonmano. Táctica grupadefensiva: concepto, estructura y metodología. Granada: Grupo EditorialUniversitario.
- Antón, J. (1998). Balonmano. Táctica grupaofensiva: concepto, estructura y metodología. Granada: Grupo EditorialUniversitario.
- Bayer, C. (1987). Técnica debalonmano: la formación dejugador. Barcelona: Hispano-Europea.
- Bonnefoy, G. (1999). Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo. Barcelona: Inde.
- Czerwinski, J. (1993). Ebalonmano: Técnica, táctica y entrenamiento. Barcelona: Paidotribo.
- Federación Española de Balonmano (1995). Minibalonmano. Madrid: Gymnos.
- Kissling, R. (1995). 1000 ejercicios y Juegos de balonmano. Madrid: Gymnos
- Lasierra, G. (2001). 1013 ejercicios y juegos aplicados abalonmano. Barcelona: Paidotribo
- Latiskevits, L.A. (1991). Balonmano. Barcelona: Paidotribo.
- Muller, M (1996). Balonmano: entrenarse jugando. Barcelona: Paidotribo
- Barcenas, D Y Roman, J. (1991). Balonmano: Técnica y metodología. Madrid: Gynmos.
- Ticó, J. (2000). 1013 Ejercicios y juegos polideportivos. Paidotribo, Barcelona.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105
